

مسئله قراردادهای حرفه‌ای ورزشی با تأکید بر رشته فوتبال

مقدمه

نظام اداری و مالی ورزش قهرمانی و حرفه‌ای کشور فاقد ضابطه مشخص و مدون قانونی به‌ویژه در حوزه منابع و مصارف مالی است. مطابق بندهای «۷» و «۱۱» قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی و ماده (۳) قانون مدیریت خدمات کشوری، فدراسیون‌های ورزشی و کمیته‌های ملی المپیک و پارالمپیک به‌عنوان نهاد یا مؤسسات عمومی غیردولتی شناخته می‌شوند که عهده‌دار وظایف و خدماتی هستند که جنبه عمومی دارد و می‌بایست بیش از پنجاه درصد بودجه سالیانه آنها از محل منابع غیردولتی تأمین گردد.

از یک‌سو، کمیته‌های ملی المپیک و پارالمپیک دارای ردیف متفرقه و مستقل در قوانین بودجه سنواتی هستند و مشخص نیست بیش از ۵۰ درصد بودجه سالیانه آنها از کجا و چگونه و تا چه میزان تأمین می‌شود و از سوی دیگر فدراسیون‌های ورزشی از محل اعتبارات وزارت ورزش و جوانان و کمیته‌های مزبور هر ساله اعتباراتی به‌صورت کمک دریافت می‌کنند. مطابق یک برآورد، بیش از ۶۰ درصد بودجه وزارت ورزش و جوانان در قالب کمک به هیئت‌های ورزشی (که ماهیت حقوقی و نحوه اداره و تشکیلات آنها در نظام قانونگذاری نامشخص است) و به فدراسیون‌های ورزشی هزینه می‌شود. در حالی که میزان بودجه و نیز درآمد سالیانه و نحوه هزینه‌کرد منابع مزبور (ارزی یا ریالی) این نهادها چندان قابل محاسبه، ارزیابی، بازرسی و ردیابی نیست. بررسی‌های ضمنی نشان می‌دهد که علی‌رغم افزایش این هزینه‌ها و درآمدهای فدراسیون فوتبال، نتایج کسب شده فوتبال ایران در راهیابی به جام جهانی، المپیک و نتایج تیم ملی در جام ملت‌های آسیا و همچنین نتایج باشگاه‌ها در لیگ قهرمانان آسیا سیر نزولی دارد. از سوی دیگر، وضعیت قرارداد بازیکنان و مربیان داخلی و خارجی در هر دو سطح فدراسیون‌ها و باشگاه‌ها^۱ و همچنین مربیان خارجی با فدراسیون در مدت ۲۰ سال اخیر و به‌ویژه ۱۰ سال اخیر و تعهدات باشگاه‌ها و فدراسیون در قبال قراردادهای منعقد شده بسیار اسفناک است.

وضعیت قراردادهای سرمربیان خارجی تیم ملی فوتبال ایران در یک دهه اخیر

جدای از محکومیت فدراسیون در ماجرای ویلموتس که تاکنون سنگین‌ترین رقم محکومیت فیفا (۶ میلیون و ۱۳۷ هزار یورو معادل حدود ۱۶۶ میلیارد تومان) را در پرونده‌های ایران داشته است، پیش از این نیز

معاونت پژوهش‌های
اجتماعی - فرهنگی
دفتر: مطالعات
آموزش و فرهنگ

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:
۲۷۰۱۷۱۷۴

تاریخ انتشار:
۱۳۹۹/۷/۲

۱. که عمدتاً دولتی یا وابسته به شرکت‌های دولتی یا دارای سهام دولتی‌اند.

فدراسیون در انجام قرارداد خود با مربیان خارجی به‌خوبی عمل نکرده است و در بیشتر مواقع کار به فیفا و صدور حکم علیه فدراسیون فوتبال ایران کشیده است. پیش از ویلموتس، کارلوس کی‌روش که مدت زیادی مربی ملی کشورمان بود، بعد از جدایی برای رسیدن به بخشی از مطالباتش از فدراسیون ایران شکایت کرد و در انتها، فدراسیون را ۲۰۰ هزار یورو (حدود ۵ میلیارد و ۴۰۰ میلیون تومان) محکوم کرد. نکته قابل تأمل این است که این مبلغ در قرارداد کی‌روش جهت کسب مقام سوم جام ملت‌ها تعیین شده بود در حالی که در رتبه‌بندی مسابقات جام ملت‌های فوتبال ۲۰۱۹ اساساً مقام سوم تعریف نشده بود و این خود نشانگر اهمال و ناآگاهی مسئولان فدراسیون فوتبال از نحوه برگزاری مسابقات و سوءمدیریت بارز آنها است، چرا که اشتباه فاحشی در نحوه قرارداد حرفه‌ای کی‌روش قلمداد می‌شود. پیش از این نیز، برانکو ایوانکوویچ برای رسیدن به مطالباتش در زمانی که سرمربی تیم ملی بود، از فدراسیون فوتبال شکایت کرد و فدراسیون فوتبال به ۴۵۰ هزار دلار (حدود ۱۰ میلیارد تومان) محکوم شد.

جریمه‌ها و بدهی‌های یک دهه اخیر در یک نگاه

همان‌طور که در جدول زیر مشاهده می‌شود، تاکنون نزدیک به ۳۰ میلیون دلار (حدود ۶۷۰ میلیارد تومان) علیه فدراسیون فوتبال و باشگاه‌های پرسپولیس و استقلال (به‌عنوان شرکت‌های فرهنگی ورزشی دولتی تابعه وزارت ورزش و جوانان) حکم صادر شده است. البته در صورتی که احکام علیه کل فوتبال کشور را بررسی کنیم، به‌مراتب به مبالغ بالاتری خواهیم رسید.

جدول ۱. جریمه‌ها و بدهی‌های فوتبال ایران توسط فیفا و CAS در ۱۰ سال اخیر

حدود ۱۸۱ میلیارد تومان	۶/۳۳۷ میلیون یورو به‌علاوه ۴۵۰ هزار دلار	سرمربی‌های تیم‌های ملی فوتبال
حدود ۳۰۰ میلیارد و ۳۰۰ میلیون تومان	۱۳/۶۵ میلیون دلار	باشگاه پرسپولیس تهران
حدود ۱۸۷ میلیارد تومان	۸/۵ میلیون دلار	باشگاه استقلال تهران
حدود ۶۶۸ میلیارد و ۳۰۰ میلیون تومان	۶/۳۳۷ میلیون یورو ۲۲/۶ میلیون دلار	مجموع

عوامل تأثیرگذار در صدور این احکام سنگین

موارد مطروحه پیش‌آمده در فوتبال کشورمان که گوشه‌ای از آن بررسی شد، نشان می‌دهد در این حوزه هم سوءمدیریت وجود دارد و هم ضعف قانونی و خلأ ضوابط حقوقی مشخص. به‌علاوه، روشن است که واحدهای نظارتی وزارت ورزش و جوانان به‌عنوان متولی اصلی ورزش کشور و فدراسیون فوتبال بسیار ضعیف عمل کرده‌اند و نظارت مستمر و دقیقی در این خصوص وجود نداشته است. ازسوی دیگر، در حوزه حقوقی به عمد یا سهو در قراردادهای ایرادهای فاحشی وجود دارد. در مجموع مشاهده می‌شود این اتفاقات علاوه بر هدررفت بیت‌المال، ضربه مهلکی به وجهه و اعتبار کشور در عرصه‌های داخلی و خارجی زده است و حیثیت ملی و منافع عمومی ملت و نظام حکمرانی را خدشه‌دار نموده است.

امکان‌های پیش رو برای رسیدگی

مسئله مزبور با استناد به مواد (۵۹۸) و (۱۴۵) قانون مجازات اسلامی و مواد (۱)، (۲) و (۱۱) قانون مسئولیت مدنی از طریق دادگاه‌های صالحه و بندهای «۵» و «۷» ماده (۸) قانون رسیدگی به تخلفات اداری می‌تواند مورد پیگرد قانونی قرار گیرد و پرونده افراد و اشخاص باید به اتهام اهمال منجر به تضییع و ایجاد دین بر ذمه فدراسیون و ورود خسارت به اموال دولتی و حقوق عمومی و تضییع آنها به دادستان عمومی و انقلاب تهران و هیئت تخلفات اداری ارسال شود. با این حال، نظر به مطالبه افکار عمومی و فرصت پیش‌آمده جهت حل مسئله و پیشگیری از وقوع چنین رخداد‌های زیانباری برای کشور و رفع خلأهای قانونی در این‌باره راهکارهای ذیل پیشنهاد می‌گردد.

پیشنهاد

حل مبنایی این مسئله که سال‌هاست افکار عمومی و نظام حکمرانی کشور به‌ویژه در حوزه نظارتی با آن مواجهه است جز از طریق ضابطه‌گذاری قانونی ممکن نیست. بنابراین بسته زیر پیشنهاد می‌شود:

۱. کلیه فدراسیون‌ها و باشگاه‌های ورزشی که دارای صورت‌های مالی منفی هستند یا دارای بدهی مالیاتی می‌باشند از جذب مربیان و بازیکنان خارجی منع شوند.
۲. کلیه قراردادهای فدراسیون‌ها و باشگاه‌های ورزشی با مربیان و بازیکنان و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی صرفاً پس از تأیید دفتر حقوقی وزارت ورزش و جوانان رسمیت دارد، در غیر این صورت تصرف غیرقانونی در اموال عمومی تلقی می‌گردد.
۳. وزارت ورزش و جوانان، کمیته‌های ملی المپیک و پارالمپیک با همکاری فدراسیون‌های ورزشی مکلف به تدوین قراردادهای تیپ برای حوزه‌های گوناگون ورزش هستند و هرگونه انعقاد قرارداد توسط نهادهای مزبور و زیرمجموعه‌های آنها باید برمبنای آن انجام شود.
۴. هرگونه کمک مالی به فدراسیون‌ها صرفاً پس از تقدیم و انتشار عمومی صورت‌های مالی حسابرسی شده قبلی و مبادله موافقتنامه فی‌مابین طرفین انجام شود.
۵. وزارت ورزش و جوانان برای قراردادهای سقف مالی تعیین نماید و قرارداد بالاتر از سقف معین شده ممنوع شود و در صورت احراز تخلف توسط باشگاه، پرداخت‌کننده و دریافت‌کننده به دو برابر مبلغ پرداخت شده جریمه گردند.
۶. از پاداش‌هایی که توسط بازیکنان باشگاه‌ها و تیم ملی دریافت می‌شود مستند به ماده (۱۱۹) قانون مالیات‌های مستقیم، مالیات اضافی اخذ شود.
۷. قراردادهای بازیکنان و مربیان صرفاً به صورت ریالی منعقد گردد.
۸. صورت مالی باشگاه‌ها و فدراسیون فوتبال طبق استانداردهای مربوط اعم از کلیه دریافت‌ها، پرداخت‌ها و پاداش‌ها ثبت و به صورت شفاف اعلان عمومی شود.

